

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Observationes in Cap. VI. De Peccatis quæ sunt materia Pœnitentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

possit peccato, vel relapsus sit; nam relapsio non potest impedire remissionem peccatorum præcedentem, sed dubium gignere circa veritatem pœnitentiæ.

Reg. XLVII. refringi debet, sicut XLVI. ad pœnitentiam veram; nam falsa, non facit, ut omnia cum gaudio tolerentur.

Reg. XLVIII. LIX. & L. respiciunt pœnitentiam Publicam, quæ sola excludat à Jure exercendi Ordines, per septem annos; à Jure Matrimonium incundi, aut Matrimonio utendi; à Jure administrandi negotia Sæcularia, & eâ completâ, regrediendi ad illa.

Exceptio *Quinquagesima* est absurda, excipit negotia, quæ exerceri possunt sine peccato; porro alia negotia omnibus Fidelibus interduntur; itaque nullum est, quoad hoc, inter eos ac Pœnitentes discrimen. Titulus, sub quo *Regula XXXVIII.* sequentes collocatæ sunt, est insufficientis; nam promittit solum id, quod respicit aut denegationem, aut impositionem pœnitentiæ; *Regulæ* autem de pluribus aliis rebus loquuntur; nempe Confessione, Absolutione & Satisfactione, quarum prima & secunda obscure designantur per verbum *Pœnitentiæ*, quod vulgò significat satisfactionem, aut præceptam per Canones, aut injunctam per Confessarios, quæ, aut publica est, aut occulta. Inter Textus laudatos in *Regulis*, multi abrogati sunt: tales sunt 1. omnes qui Pœnitentiæ denegari jubent quibusdam Peccatoribus quælibet signa pœnitentiæ edidissent. Nulla sunt hodie peccata, quorum Absolutio denegetur, iis, qui sufficientes pœnitentiæ notas emittunt. 2. Qui Pœnitentiæ durationem ad certum annorum numerum circumscribunt, cum certis exercitationibus specialibus, difficilibus, ac laboriosis. 3. Ii, qui à Pœnitentiâ excludunt personas, quæ, post eam semel peractam, lapsæ erant in eadem, vel in alia atrocita peccata. Secus est de Canonibus, qui Absolutionem Impœnitentibus denegari præcipiunt, & loquuntur de signis, sive actibus, per quos illi dignoscuntur, & de iis, qui docent, durationem satisfactionis durationi peccati, & gravitatem illius, hujus gravitati proportionandas esse, necnon, in satisfactionis impositione, rationem habendam esse Contritionis, illam minuendam, aut augendam, prout major aut minor est Contritio, juxta veterem Disciplinam, quæ Pœnitentiæ prorogabat erga Pœnitentes negligentes, & contrahebat erga ferventes.

OBSERVATIONES in CAP. VI. de PECCATIS quæ sunt MATERIA POENITENTIÆ.

Ordo hujus *Capitis* rectus est; nempe, definitio, divisio, collatio peccatorum inter se, eorum causa, eorum subiectum, effectus, species, eorum correctio & punitio: sed res eadem sub variis nominibus recurringunt; nam Divisiones & species idem sunt; cum hæ sint membra Divisionum; cause ingrediuntur in eo, quod affert sub Divisionibus & speciebus; nam pro causis peccatorum assignat suggestionem, delectationem & consensum, quæ sunt varia genera aut species peccati. *Can. 71. Dist. I. de Penit. Can. 21. Dist. II. ibid.* quos Autor laudat loquendo de Divisionibus *Quest. II. Penæ*, ad effectum pertinent: Unicum verbum circa causas profert: circa subiectum, indicat solum Textus, qui loquuntur de peccati definitione: *Gratiani* verba laudat pro Textu, ea vocando *Can. I. CAU. XV. QUEST. I.* In Divisionibus, omittit Divisionem in peccata Omiffionis, & peccata Actionis. *Quatuor* species peccatorum, de quibus loquitur *REG. II.* eadem sunt, ac *tres*, quæ referuntur *REG. III.* nempe, Cogitatio, cui consensus datus est; Actio, & Habitus. Cum peccata voluntatis opponuntur delictis infirmitatis, aut fragilitatis, *malitia*, intelligitur per *voluntatem*. Divisio hæc est eadem, ac Divisio in peccata carnis & peccata animæ. Quod dicitur in *Reg. I. Quest. III.* magnitudinem peccati æstimari ex qualitate personæ;

non est verum, nisi triplici in casu. *Primus*: cum mutatur species, v. gr. 1. in Impuritate, qualitas Cognati, quæ præter hoc, peccatum aggravat ratione proximitatis; Ordo Sacer; Votum Solemne Castitatis. 2. In homicidio, proximitas Cognationis, Pater, Frater, Mater, Soror, Superioritas Regis, Magistratus, Domini, unio intima Mariti atque Uxor.

Secundus Casus est: cum aggravatur peccatum, aut ratione ingratitude adversus Deum, à quo Superiores magis acceperunt, quam Inferiores; aut ratione scandali, quod gignitur erga Inferiorem, per peccatum Superioris. Quod de *Personâ* dictum fuit, locum habet in *Re*, cujus qualitas interdum speciem mutat, aut culpam aggravat; sicut in latrocinio, si bonum sit Sacrum, aut in Loco Sacro, vel publicum, vel pertineat ad Dominum, cui servitium præstatur, quibus in casibus latrocinium est diversæ speciei, *Prima* est Sacrilegium, *Secunda*, Peculatus, *Tertia*, furtum Domesticum.

Quod dicitur *Reg. II.* Fornicationem esse peccatum majus post Hæresim, falsum est, & *Can. 15. CAU. XXXII. QUÆST. VII.* laudatus, id non dicit. De Juramento dicitur in *Reg. III. & IV.* quod Perjurio convenit; nam Juramentum per Creaturas, aut per Creatorem, non est peccatum, nihilò magis, quam Juramentum per Evangelia, aut per Deum.

Reg. I. Quest. V. expositione indiget, & intelligenda est de iis, qui nati ex Deo, agunt per Spiritum, quem in suâ nativitate acceperunt.

Quod legitur in *Regula I. Quest. VI.* quemlibet Peccatorem esse extrâ Ecclesiam; falsum est: nam peccata, quæ hunc effectum operantur, alia non sunt, quam peccata contra Fidem, quæ illius est aditus; vel contra unitatem Ecclesiæ, per cuius amorem in illâ manent, vel quibus Excommunicatio annexa est. *Can. 70. Dist. I. de Penit.* laudatus, loquitur de Ecclesiâ, quæ est sine maculâ & rugâ, quod soli Triumphanti convenit, ad quam Peccator, nisi antea fuerit Sanctus, pertinere non potest. Idem est quoad falsitatem, de eo, quod dicitur *secunda*, Relapsum bona opera præcedentia interimere. Nam illa tantum exponit periculo pereundi, positâ perseverantiâ in peccato.

QUESTIO VII.

Autor Infidelitatem ceteris peccatorum speciebus præmittit, & de hoc peccato interpretatur hæc verba, *quod non est ex fide peccatum est*, accipiendo hoc verbum, *Fides*, pro virtute Theologica, quæ illo nomine designatur. Quamvis S. PAULUS illud adhibeat, ad significandum *Judicium*, seu *dictamen Conscientiæ*.

Cum dicitur *Reg. II.* peccatum esse jurare per Creaturas; fortè intelligitur Juramentum, quod fieret ad illas honorandas, earum testimonium, quasi Divinites essent, invocando; non verò Juramentum, quod fit in honorem ejus, qui eas condidit, & quem representant, agnoscendo, eum esse Cordium Scrutatorem.

Exceptiones V. quæ dicunt, Mendacium esse peccatum, falsæ sunt, aut argumento non congruæ; hinc enim Mendacium malum est per seipsum; itaque nullus est Casus, in quo permitti possit, undè *Can. 14. CAU. XXII. QUÆST. II.* de Mendaciis jocosis, & de officiosis, quæ sola licita videri possent, expressè dicit, illâ culpâ non vacare, desumptus est è S. AUGUSTINO. Vid. §. *Duo sunt*, qui ostendit, Autorem eum laudare non debuisse, ut Mendacium jocosum excusaret; damnat quoque Mendacium, quod dicitur *sine dolo malo*; nam Mendacium officiosum hoc dolo vacat. Autor illud immerito excusat in *Except. I.* sicut excusat aliud in *Secunda*: Aliundè *Quarta* non convenit argumento; nam Patrinus, qui Infantem ad Baptismum præsentat, non mentitur, cum responderet, Infantem credere; cum hic habeat Fidem Ecclesiæ, in cuius personâ credit.

Reg. VI. nimis generalis est: nam, si aliquis sit casus, in quo

in quo non peccatur, servando Juramentum illicitum, ut plurimum illud impleri nequit sine peccato. Tales sunt omnes Casus, in quibus Juramentum iniquum est, ob læsionem Dei, aut proximi. Idem est de Reg. X. quæ dicit, errorem & ignorantiam non esse peccata: hoc enim falsum est, quoad omnes Casus, in quibus error & ignorantia sunt vincibiles, & respiciunt id, quod sciri debet; tunc enim voluntaria sunt, & Officio contrariæ.

QUÆST. VIII. CORRECTIO seu PUNITIO PECCATORUM.

Propositâ Regulâ, puniendi esse peccata, *Decem Casus* excipit, qui reducuntur ad *Quatuor* genera. *Primum* est eorum, in quibus non est peccatum, sive quia remissum fuit, sive factum, vel per errorem, seu ignorantiam invincibilem, aut per metum cadentem in virum constantem. *Secundum* est eorum, in quibus peccata juridicè non sunt probata, deficientibus Accusatore, vel Judice competente, vel probationibus sufficientibus. *Tertium* eorum, in quibus punitio congrua non foret, ratione aliquarum circumstantiarum; puta, periculi labefactandæ pacis Ecclesiasticæ propter multitudinem Sontium, vel suspicionis adversus Judicem, qui, si læsus fuisset, Judex & Pars simul esset.

Quartum est eorum, in quibus punitio solum imminui debet, ratione circumstantiarum, quæ peccatum minuunt; velut error, ignorantia levis, metus levis, aut medicris, docilitas Rei.

Reliquæ Regulæ aliâ non indigent observatione, nisi *Secundam* & *Quartam* affinitatem habere, cum *Exceptione I. & II. REG. I.* nam respiciunt peccata multitudinis.

OBSERVATIONES in CAP. VII. de ELEEMOSINA JEJUNIO, & MARTYRIO.

Connectere potuisset hoc Caput præcedenti, dicendo, opera, de quibus disputaturus est, ex his esse, quæ Confessarius imponere potest penitentia vice, & quæ Pœnitens sibi in eumdem finem imponere debet, ad supplendum id, quod deest penitentia à Confessario præceptæ: nullam tradit Regulam circa *Martyrium*, cujus fit mentio in Inscriptione.

Eleemosinæ accommodare potuisset omnes Textus loquentes de Misericordiâ, quæ omnibus Proximi necessitatibus spiritualibus & corporalibus subvenit; vid. *Can. 10. 11. 12. 13. DIST. XLV.*

Divisio, de quâ agitur in *REG. I.* non est justa; nam Tertium Membrum includitur in Secundo; quippe, corrigere delinquentes, reducere devios, pertinent ad Eleemosinam spirituales, sicut remittere injurias; Itaque ad Duo Membra illa reducenda est, nempe Eleemosinam corporalem, & spirituales, vid. *Can. 12. & 13. laudatos.*

REG. II. Hoc in loco colligendæ erant omnes species Eleemosinæ, de quibus loquuntur Canones, istique indicandi. Autor loquitur solum de remissione debitorum, quæ est una ex ejus speciebus. *Can. 70. 71. 72. CAUS. XII. QUÆST. II.* laudati *REG. III.* legi merentur: loquuntur de causis seu momentis adhibendi ad redemptionem Captivorum & aliorum Pauperum opulationem, id quod Ecclesia pretiosissimum habet. *Can. 10. CAUS. XXXI. QUÆST. I.* laudatus *REG. IV.* docet, Viduas, quæ adjuvari debent, eas esse, quæ Christianam vitam ducunt; quod ad alios Pauperes producendum est.

Verbum *Injusti* adhibitum in *REG. V.* est æquivocum significans generatim omnes Peccatores, & specialiter eos, qui alios vexant, aut nocent. *Can. 11. CAUS. XIV. QUÆST. V.* loquitur de omnibus Peccatoribus, & dicit, illorum Eleemosinas Deo non placere.

Cap. 2. de Raptor. laudatum *REG. VI.* loquitur de casu, in quo Usurpator boni profani, aut Ecclesiastici, non restituit, cum poterat; & ratione hujus circumstantiæ, prohibet, accipi ejus Eleemosinas à Clericis, qui exemplo suo inspirare debent horrorem ab injustitiâ, quæ bonum opus ex alienâ jacturâ facere studet. Nihilominus videtur, quod, si Eleemosinas erogaret Clericis Ecclesiarum, quarum bona invasisset, illæ accipiendæ essent velut restituito.

REG. VII. restringenda est ad Eleemosinas, quæ sunt ad Altare; sin minus; illa severior foret: cum prohibeat accipi Eleemosinas Excommunicatorum, qui hac in re durius tractarentur, quam Infideles, quarum Eleemosinæ accipi possunt. *Can. 3. CAUS. XXIV. QUÆST. II.* laudatus *ibid.* id insinuat; sed fateri cogimur *Cap. 54. de Sent. Excomm.* huic expositioni contrarium videri.

Textus laudati in *REG. VIII.* non loquuntur de lucris turpibus, non tamen injustis, qualis est quæstus Scenicorum, Astrologorum, Meretricum, Concubinarum; sed de iniquis acquisitionibus, provenientibus è Furto, Latrocinio, Rapinâ, Concussione, Simonia, Usurâ. Textus hi sunt *Can. 27. CAUS. I. QUÆST. I.* & plerique *Can. QUÆST. V. CAUS. XIV. Can. 14. ibid.* nimis generalis est. Additio *Gratiani* nostræ distinctioni consonat. Idem est de eo, quod legitur in fine *Can. 15.* nempe Officiales Magistratum accipere pecuniam ab utraque Parte, quamvis nihil ipsis debeatur, & talem Consuetudinem tolerari; eos verò, cum pietati magis se devoverint, ex bonis sic partis, tanquam ad se pertinentibus, Eleemosinas facere.

Can. 19. DIST. III. de Pœnit. laudatus *REG. IX.* dicit, miserendum esse sui ipsius, & misericordiam ergâ seipsum exercendam esse, priusquam ergâ alios; hinc Autor concludit Pœnitentiam Eleemosinæ præmittendam esse. Aliquantulum immorati sumus circa Regulas de Eleemosinâ, quoniam omnes circa praxim versantur. Nihil diximus de defectu ordinis, qui levior est.

Loquendo de Jejunio, Autor colligere debuisset id, quod Jejunio commune est; sive naturali, in abstinentia ab omni cibo consistenti, quodque Communioni peculiare est; sive aliis quibuslibet, quorum aliud consistit in abstinentiâ à Carnibus, ideòque vocatur *Semijejunium*: talis est abstinentia dierum *Veneris & Sabbati, S. Marci, Rogationum*: aliud, huic abstinentiæ adjicit unitatem prandii: item, observare eorum effectus generales. Item, loqui debuisset de actibus aliis, quàm Communio, qui fieri debent à Jejunis; puta, Jusjurandum; Administratio & Receptio Confirmationis.

Loqui debuisset de Diebus, in quibus Jejunium prohibetur; nempe, Dominica, Natali Domini, Feria 5. Hebdomadæ Sanctæ: & observare, Diem hunc à Jejunio non esse hodie immunem. Loquendo de Diebus abstinentiæ, observare debuisset, omnes particularitates hujus Jejunii; idemque facere, loquendo de aliis Jejunii diebus. Omisit loqui de Vigiliâ Assumptionis, cum loquutus est de Vigiliâ Apostolorum. Jejunium Vigiliæ Pentecostes hodiè non est devotionis, ut dicit Autor, sed obligationis.

Regula, quam sequimur hodie circa Septimanam, in quâ celebratur Jejunium Quatuor Temporum, his verbis continetur, *post Pen. Crux, Lux, Cineres*, id est, Septimana post Pentecosten, post Exaltationem S. Crucis, post S. Luciam, & post Cineres: itaque *REG. VII.* exolevit. Vicia hæc, & quædam alia vitavimus in *REGULIS* nostris circa *Jejunium*. His, quæ dicit de Jejunio spirituali, sive à peccato, *REG. XXII.* adjicere debuisset, illud comitari debere Jejunium materiale.